

Hr Lauri Läänemets
Siseminister

ARUPÄRIMINE

Mobilisatsiooniealistele Ukraina kondakondsusega meestele rahvusvahelise kaitse andmise kohta

Käesoleva aasta 1. aprillil vastasite kolmele arupärimisele immigratsiooni kohta. Paraku Riigikogu liikmed oluliselt targemaks ei saanud. Samuti esines Teie vastustes palju eksimusi.

Seekordne arupärimine keskendub kitsalt Eestis rahvusvahelise kaitse saanud Ukraina mobilisatsiooniealistele meestele, seega on ka vähem võimalusi teemast mööda rääkida, nagu eelmisel korral.

Kõigepealt teadvustagem, et abi Ukrainale, mida Eesti on raha ja relvade näol Ukrainale andnud, on väga vajalik, sest Ukraina kaitseb end inimerssurssidelt neli korda suurema Venemaa vastu. Aga just võitlejate puudus on Ukraina suurim probleem.

18-60 aastastel meestel on juba alates 24. veebruarist 2022 vaid erandkorras lubatud Ukrainast lahkuda. Edasi on järk-järgult Ukrainast lahkumise tingimusi karmistatud. Käesoleva aasta alguses Eestis viibides vastas Ukraina president Volodõmõr Zelenskõi ajakirjaniku küsimusele, kas Eesti peaks Ukrainale välja andma mobilisatsiooniealised mehed, et need mehed peaksid ikkagi olema Ukrainas ja abistama Ukrainat ning see ei puuduta ainult eesliinil sõdimist. "Ühe sõjaväelase eest maksab 6-8 maksumaksjat. Kui keegi töötab ja maksab makse, siis antakse samuti oma panus ja aidatakse oma riiki. Kui ollakse mobilisatsioonieas, aga ei olda eesliinil, ei maksta makse oma riigis ja ollakse seadusega vastuolus riigist lahkunud, siis see tekitab küsimusi."¹ 17. aprillil 2024 allkirjastas Zelenskõi õigusakti, millega muudeti Ukraina seadusi sõjaväeteenistuse, mobilisatsiooni ja sõjaväkke registreerimise küsimustes. Seadusest jäeti välja säte sõjaväelaste demobiliseerimiseks pärast 36-kuulist teenistust ja suurendati kontrolli kõrvalehoidjate üle. President kinnitas ühtlasi, et igaüks, kes on mobilisatsioonieas ja tegi midagi väljaspool mobilisatsiooniseadust, rikkus juba varem ning niigi üht või teist kehtivat seadust.² Ebaseaduslikku piiriületust mobilisatsioonist kõrvalehoidmiseks võidakse karistada 2-5 aastase vangistusega.³ Ukraina piirivalve kontrollib, kas piiriületajatel on dokument, mis vabastab nad sõjaväeteenistusest.

Siseministeeriumi piirivalve- ja rändepoliitika osakonna andmetel omavad käesoleva aasta 30. juuni seisuga Eestis ajutist kaitset 33 739 Ukraina kodanikku, nende hulgas 6793 meest vanuses 18-60. Nende meeste osakaal ajutist kaitset saanute hulgas on 20,1% ning see on tasapisi suurenenud. Rahvusvahelist kaitset omavad Eestis 30. juuni seisuga aga kokku 6 444 isikut neist 5 995 Ukraina kodanikku, nendest omakorda 18-60 aastasi mehi 4 169. Ehk selgub, et kõigist rahvusvahelise kaitse saanutest on 18-60 aastasi Ukraina mehi 64,7% ja kõigist Ukraina kodanikest 69,5%. Seejuures on nende osakaal rahvusvahelise kaitse saanute hulgas kogu aeg suurenenud. Selle aasta esimesel poolaastal omandas rahvusvahelise kaitse kokku 405 Ukraina kodakondset, neist 305 Ukraina meest vanuses 18-60. Tsiteerin siinkohal Teie väidet 1. aprillist: "Rahvusvahelise kaitse saamine on pikem ja keerulisem protsess, mille käigus tuleb tõdeda, et kaitse taotlejatel ei ole võimalik sõja tõttu minna tagasi oma kodumaale. Sellel juhul on ka elamisloa pikendamise taotluse protsess pikem ning tuleb kontrollida, kas kõik asjaolud, mis kaitse andmise tingisid, on samad." (20.17).

¹ <https://www.ohtuleht.ee/1099214/mis-saab-mobilisatsiooniealistest-ukraina-meestest-eestis-zelenskoi-kui-ei-oida-eesliinil-voi-ei-maksta-oma-riigis-makse-siis-see-tekitab-kusimusi>

² <https://maailm.postimees.ee/8002046/zelenskoi-allkirjastas-ukraina-uee-mobilisatsiooniseaduse>

³ <https://visitukraine.today/ru/blog/4042/what-is-the-penalty-for-ukrainian-men-for-illegal-border-crossing#kogda-nezakonnoe-peresechenie-granicy-nakazyvaetsya-ugolovnoi-otvetstvennostyu>

Tõsi, kõik mehed ei ole rindevõitlejad. Ning kindlasti on osa neist Eestis rahvusvahelise ja ajutise kaitse saanud mehest sõjaväeteenistusest vabastatud. Kuid nagu Volodõmõr Zelenskõi väitis, vajab Ukraina neid ikkagi.

1. aprillil arupärimisele vastates teatasite, et te ei ole numbritega kursis, ei oska öelda, miks see protsent selline on ja teil ei ole informatsiooni, kes need mehed on (20.35-20.36). Lisaks teatasite, et suurem osa Ukraina põgenikest tuleb üle idapiiri (20.40).

Loodetavasti olete seekord paremini arupärimisele vastamiseks valmistunud.

Niisiis:

1. Miks just mobilisatsiooniealised Ukraina mehed vajavad Eestis kõige pikemajalisemat ehk rahvusvahelist kaitset? Miks just nende arv ja osakaal kasvab pidevalt?

2. Kelle eest neid mehi kaitstakse, kas Ukraina riigi eest?

3. Miks pole neil võimalik oma kodumaale tagasi minna, nagu te 1. aprillil väitsite?

4. Miks need mehed tulevad jätkuvalt üle idapiiri, nagu Te väitsite? Kuidas nad on Venemaale sattunud?

5. Kas te ei leia, et võimalikele desertööridele massiliselt rahvusvahelist kaitset pakkudes õõnestate te Ukraina kaitsevõimet?

Esitavad Riigikogu liikmed:

Jaak Vahur
Henri Bollmann

Ilmarinen
Kõrre

9. 09. 2024

Ants Proscin

Leo Kinnas

Ulu

Kõrre